

Broj: 01,02,03,03/11-05-1-868-2/23
Sarajevo; 06.06.2023.

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

IZVJEŠTAJ

PRIMLJENO:			
Organizaciona jedinica	Klasifikacija oznaka	Datum broj	Broj priloga
	2-0	06.06.2023	

o sastancima generalnih odbora i Stalnog odbora Parlamentarne skupštine SEECP-a

te o 10. plenarnoj sjednici PSSEECP-a

Budva, Crna Gora, od 17. do 19. maja 2023.

Članovi Delegacije Parlamentarne skupštine BiH (PSBiH) u Parlamentarnoj skupštini Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi (PSSEECP) Ilija Cvitanović, Nermin Mandra, Mladen Bosić, Zlatan Begić i Džemal Smajić učestvovali su u Budvi na 10. plenarnom zasjedanju PSSEECP-a, kojim je, pod crnogorskim predsjedavanjem, obilježena decenija postojanja i zasjedanja parlamentarne dimenzije ove regionalne inicijative.

Deseta plenarna sjednica okupila je učesnike iz Atine, Beograda, Bukurešta, Ljubljane, Prištine, Sarajeva, Skoplja, Sofije, Tirane, Zagreba i domaćina Podgorice. Kao gosti bili su predstavnici RCC-a, CEI-ja, a skupu se prigodno obratio i Dritan Abazović, predsjednik Vlade Crne Gore.

Sastanci Generalnog odbora za socijalni razvoj, obrazovanje, istraživanje i nauku, Generalnog odbora za pravosuđe, unutrašnje poslove i sigurnosnu saradnju te Generalnog odbora za ekonomiju, infrastrukturu i energiju imali su cilj da pripreme nacрте izvještaja i rezolucija s ranije održanih sastanaka, za usvajanje na 10. plenarnoj sjednici PSSEECP-a.

Na sastanku Generalnog odbora za pravosuđe, unutrašnju politiku i sigurnosnu saradnju razmatrani su nacрти izvještaja i rezolucije o temi: „Njegovanje povezanosti među članicama SEECP-a, u poštivanju univerzalnih vrijednosti i sankcioniranju ruske invazije na Ukrajinu“, dok su na sastanku Generalnog odbora za socijalni razvoj, obrazovanje, istraživanje i nauku razmatrani nacрти izvještaja i rezolucije o temi: „Visoko obrazovanje u zemljama Jugoistočne Evrope: Unapređenje kvaliteta nastave i naučnih (akademskih) istraživanja“.

Sastanak Stalnog odbora PSSEECP-a imao je cilj usvajanje dokumenata plenarne sjednice, dokumenata generalnih odbora, te Nacrta završne deklaracije, koji su, na kraju, usvojeni jednoglasno. Tome je prethodila dugotrajna rasprava predstavnika Prištine i Beograda, koji su se sporili o tome da li su nacрти izvještaja i rezolucija dva generalna odbora, kojima je predsjedavala Priština, uopće smjeli biti dati na glasanje na sjednici Odbora ili ne. U nastavku

rasprave, svi učesnici Procesu saradnje izjašnjavali su se o velikom broju pristiglih amandmana na tekst Nacrta završne deklaracije.

Deseta plenarna sjednica počela je uvodnim obraćanjem **Danijele Đurović**, predsjednice Skupštine Crne Gore, koja je istaknula značaj Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi u kontekstu jačanja stabilnosti i sigurnosti regije, kao i unapređenja razvoja generalno. Izrazila je zadovoljstvo što je Crna Gora imala priliku po drugi put predsjedavati ovom važnom inicijativom te naglasila da je predsjedavanje bilo vrlo izazovno, imajući u vidu aktuelna zbivanja u Evropi i svijetu. Đurović je istaknula da evropske integracije nisu samo jedan od glavnih vanjskopolitičkih ciljeva Crne Gore, već i da je budućnost svih učesnica SEECP-a u Evropskoj uniji, te je cilj crnogorskog predsjedavanja bio vraćanje u fokus ove prevažne oblasti, zbog čega je i jubilarna sjednica posvećena ovoj temi. Predsjednica Skupštine Danijela Đurović upoznala je prisutne s inicijativom za formiranje privremenog radnog tijela (ad hoc radne grupe) PSSEEC-a, čiji će cilj biti ubrzanje procesa pristupanja EU, kao i razmjena dobrih praksi između zemalja učesnica Procesu, koje su kandidatkinje za članstvo u Evropskoj uniji. Istaknula je važnost regionalne saradnje, kao modela koji pruža brojne mogućnosti, što je posebno značajno u uslovima složene geopolitičke situacije, rastuće inflacije i krize.

Dritan Abazović, predsjednik Vlade Crne Gore i koordinator rada Ministarstva vanjskih poslova BiH, obratio se učesnicima skupa, osvrnuvši se na izazove s kojima se regija jugoistočne Evrope trenutno suočava, kao i na posljedice agresije Rusije na Ukrajinu. Ističući da Crna Gora u potpunosti usklađuje svoju politiku s politikama Evropske unije, pozvao je sve učesnike Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi na zajednički rad na promoviranju univerzalnih vrijednosti na kojima počiva ova regionalna organizacija. Abazović je ovom prilikom podsjetio na značaj „Zelene agende“, ističući da je Crna Gora jedina država koja se Ustavom definirala kao ekološka država. Premijer Abazović je zaključio da je potrebno okrenuti se budućnosti i zajednički raditi na unapređenju infrastrukturne povezanosti zemalja učesnica SEECP-a.

U okviru teme „10 godina PSSEEC-a. Sljedeća decenija za bolju integraciju i jasniju evropsku perspektivu regije SEECP-a. Zajedno u SEECP – Zajedno u EU“, poslanici učesnica Procesu aktivno su učestvovali u raspravi i saglasili se da je potrebno zagovarati da politika proširenja ostane visoko na dnevnom redu Evropske unije. Učesnici zasjedanja bili su jednoglasni u ocjeni da je potrebno dodatno unaprijediti proces pristupanja i učiniti ga efikasnijim i predvidljivijim, te jačati međusobni dijalog i saradnju između zemalja regije.

Ilija Cvitanović (Sarajevo) zahvalio se Podgorici što je u centar svog predsjedavanja stavila evropsku perspektivu zemalja regiona koje još nisu postale članice EU. Za Bosnu i Hercegovinu to je izuzetno važno nakon dobivanja kandidatskog statusa. Poručujući da vizija pune integracije zemalja i društava regiona u EU nema alternativu, Cvitanović je naglasio da se PSSEEC-a u proteklih pet godina s punim pravom fokusira na infrastrukturnu i ekonomsku povezanost zemalja Jugoistočne Evrope. Cvitanović je rekao da i vlade i parlamenti država regiona treba da nastave podržavati proces regionalne saradnje, te s tim u vezi dodao da PSSEEC-a ima jedinstvenu priliku i ulogu da bude platforma za razmjenu mišljenja i dobrih praksi, kao i za jačanje parlamentarne dimenzije regionalne saradnje. Cvitanović je upozorio na to da su pandemija COVID-19 i ruska invazija na Ukrajinu poremetili i usporili globalni

rast privrede, podigli inflaciju i troškove života kroz povećanje cijena hrane i energije. S tim u vezi, pozvao je zemlje članice SEECP-a na snažniju saradnju u suočavanju s ovim izazovima, apostrofirajući ulogu državnih parlamenata u oblikovanju i odobravanju domaćih reformi i regionalnih sporazuma.

Vasile Nagy (Bukurešt) naveo je da je SEECP stvoren prije 25 godina kako bi služio kao snažna i efikasna podrška cijeloj regiji Jugoistočne Evrope prema pristupanju u EU te dodao da aktuelna geopolitička situacija, rat protiv Ukrajine, ponovo potvrđuju važnost za Evropsku uniju da unaprijedi proširenje i izgradi prostor sigurnosti, razvoja i zajedničkih evropskih vrijednosti. Istaknuo je da je proširenje najuspješniji instrument Evropske unije za podsticanje održive demokratske transformacije te da je krajnje vrijeme da zemlje članice rade i djeluju zajedno na regionalnom nivou, kako bi izazovi rata, koji je nametnula Moskva, u prehrambenoj, energetske i finansijske sigurnosti bili zaustavljeni na vrijeme. Nagy je akcentirao da je EU u potpunosti pokazala svoj politički angažman u regiji, kroz pokretanje pristupnih pregovora ili dodjelu statusa kandidata nekim partnerima, organiziranje prvog samita EU-Zapadni Balkan, pokretanje energetske paketa za Zapadni Balkan te nastavak projekata u okviru Ekonomskog i investicionog plana za Zapadni Balkan. Perspektiva te zajedničke budućnosti zavisi od ubrzanja reformi povezanih s EU, a zemlje proširenja trebaju postojano napredovati u svojim programima reformi. Zaključio je da SEECP ima jasan euroatlantski mandat i da su „naši prioriteti na Zapadnom Balkanu direktno usmjereni na evropsku budućnost Zapadnog Balkana: jačanje regionalne stabilnosti i otpornosti, demokratski razvoj naših partnera, promoviranje ekonomskog rasta i integracije“, zbog čega Bukurešt ostaje stalni pristalica proširenja.

Dorđe Komlenski (Beograd) istaknuo je da Narodna skupština RS već godinama aktivno učestvuje na sastancima Parlamentarne skupštine Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi u želji da doprinese unapređenju ekonomske saradnje te postizanju mira i stabilnosti u regiji. Naglasio je potrebu poštivanja Povelje UN-a te relevantnih dokumenata EU, OSCE-a i Vijeća Evrope, kao i privrženosti demokratskim vrijednostima, vladavini prava, solidarnosti, poštivanju ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao temelju ekonomskog i društvenog napretka regije. Komlenski je rekao da je važno da SEECP ostane politički forum za saradnju u jugoistočnoj Evropi, koja se mora transformirati i dostići visoki nivo digitalnog i tehnološkog razvoja. U nastavku, pozdravio je konkretnu podršku EU perspektivama proširenja za Zapadni Balkan, posebno za one koji dosljedno provode reforme i usklađuju zakonodavstvo s pravom Evropske unije. Naglasio je potrebu da Evropska unija ostane dosljedna kada je riječ o poštivanju principa i politike dijaloga i kompromisa, te da ne smije šutjeti na izazove koji prijete destabilizacijom ove regije. Na kraju, zaključio je da je važno pronaći načine za unapređenje postojećih i uspostavljanje novih mehanizama saradnje te istaknuo odlučnost Srbije da razvija i jača prijateljske veze sa članicama SEECP-a uz poštivanje osnovnih principa - mira, stabilnosti i prosperiteta.

Talat Xhaferi (Skoplje) apelirao je na zemlje učesnice Procesu, članice EU, da budu glavni promotori procesa proširenja i integracija cijele regije SEECP-a, unapređujući proces pristupanja, kako bi on postao efikasniji, predvidljiviji, vjerodostojan i oipljiv. Istaknuo je da Republika Sjeverna Makedonija preuzima predsjedavanje Parlamentarnom skupštinom

Procesa saradnje u jugoistočnoj Evropi od jula 2023. do juna 2024, te da će fokus biti stavljen na snažno provođenje Strategije RCC SEE2030, kao sveobuhvatnog plana u kojem su svi prioriteti i aktivnosti usklađeni s politikom JIE i jačanjem regionalne saradnje, kroz razvoj zajedničkog regionalnog tržišta, u skladu s pravilima i standardima Evropske unije. Naglasio je da će prioriteti predsjedavanja Skoplja biti usmjereni na jačanje demokratije, osnovnih prava i vrijednosti, vladavine prava, sigurnosti i stabilnosti te međunarodnog poretka utemeljenog na pravilima. Xhaferi je osudio ilegalnu, ničim izazvanu rusku agresiju na Ukrajinu koja, osim zauvijek izgubljenih ljudskih života, ozbiljno utiče na ekonomiju Evrope i zemalja JIE. Podržao je i dijalog Beograda i Prištine koji smatra ključnim za stabilnost cijele regije. Fokus je stavio i na infrastrukturu i povezanost, zaštitu okoliša, pronalaženje novih, obnovljivih izvora energije, ljudski kapital, kvalitetno obrazovanje, inovacije, istraživanje, zdravstvo, kulturu i sport kao i na digitalnu transformaciju. Zaključno, zahvalio se domaćinima crnogorskog predsjedavanja na uloženom trudu i uspješnoj organizaciji 10. plenarne sjednice, te pozvao sve zemlje članice Procesa da posjete Skoplje i učestvuju u radu predsjedavanja Sjeverne Makedonije (CiO) PSSEEC-a.

Rositsa Kirova (Sofija) naglasila je da će Bugarska nastaviti podržavati evropsku integraciju zemalja Zapadnog Balkana i insistirati na tome da se svaka zemlja ocjenjuje u pogledu spremnosti za ulazak u EU na osnovu vlastitih zasluga i pridržavanja utvrđenih kriterija i osnovnih evropskih vrijednosti. Kirova je istaknula da se PSSEEC-a tokom godina profilirala kao vodeći politički regionalni format i kao garant dobrosusjedstva, a svojim djelovanjem, signal je međunarodnoj zajednici da zemlje jugoistočne Evrope stavljaju svoju zajedničku saradnju i međusobno razumijevanje iznad svega. Posebno se osvrnula na nedavni diplomatski incident kada je bugarskom parlamentarcu bio zabranjen ulazak na teritoriju Republike Sjeverne Makedonije, što smatra neprihvatljivim presedanom koji nadilazi evropske prakse i vrijednosti. Napomenula je da se o tom slučaju raspravljalo u Evropskom parlamentu te da ga je povjerenik za proširenje Oliver Varhelji snažno kritizirao. „Ovaj presedan, slučajevi fizičkog nasilja nad građanima Republike Sjeverne Makedonije, koji su se identificirali kao Bugari, te napadi na bugarske kulturne klubove, radnje su kojima se krše principi dobrosusjedstva i saradnje u našoj regiji“, naglasila je Kirova. Zaključno, naglasila je da bugarska delegacija tek treba odlučiti hoće li učestvovati u događanjima u okviru nadolazećeg predsjedavanja Republike Sjeverne Makedonije PSSEEC-a, te da Bugarska snažno podržava Republiku Sjevernu Makedoniju i njena nastojanja da postane članica EU, dodajući da uz dobrobiti članstva postoje i odgovornosti i poštivanje prema svim državama članicama.

Eduard Shalsi (Tirana) je u svom izlaganju spomenuo preduzimanje konkretnih regionalnih akcija i projekata, u različitim sektorima kao što su: telekomunikacije – roaming, regionalne granice-smanjenje kontrolnih tačaka, infrastruktura-izgradnja mosta "Albanija-Sjeverna Makedonija" te projekat povećanja regionalnih investicija, u okviru nekoliko sastanaka regionalnih investitora i albanskih parlamentarnih komisija. Zaključno, naglasio je da bi se, 10. godišnjica mogla iskoristiti za odražavanje lekcija naučenih iz prošlosti o izgradnji naše budućnosti i hvatanju zamaha u regiji. Rezultati se mogu kapitalizirati kada postoji volja. Trebali bismo ići dalje od naših razlika i nastaviti se oslanjati na naše zajedničke interese.”

Ivana Posavec Krivec (Zagreb) ukazala je na potrebu daljnjeg otvorenog dijaloga među članicama SEECP-a. Pozvala je na veću usredotočenost na zajedničke teme i ciljeve koji će i dovesti do pune integracije zemalja JIE u EU, istaknuvši pritom potrebu pronalaženja novih mehanizama saradnje zasnovanih na evropskim vrijednostima i vladavini prava. „Regionalna solidarnost i zajedništvo, progresivne vrijednosti, prava i slobode ljudi, sve su to vrlo važne teme za zemlje učesnice Procesu“, istaknula je Posavec Krivec, iskazavši svoje uvjerenje da sve članice mogu uspješno raditi zajedno u definiranju i promoviranju interesa procesa saradnje JIE na nivou EU i globalnom nivou. Posavec Krivec je akcentirala kako „moramo ostaviti po strani svoje partikularne interese i zauzeti se za zajednički interes Organizacije kojoj zajedno pripadamo“ te dodala kako će saradnja unutar PSSEECP-a imati blagotvoran uticaj na stabilnost i prosperitet u Makroregiji. Zaključila je da je misija članica Procesu prihvatiti nove mehanizame saradnje i donošenje prosperiteta svim zemljama i njihovim građanima za budućnost regionalne solidarnosti.

Fitore Pacolli Dalipi (Priština) istaknula je da bi se prva decenija djelovanja PSSEECP-a mogla opisati kao „posao u toku“, napravljen je značajan napredak, započeta je regionalna saradnja, uz određena otvorena pitanja. Naglasila je zajednički regionalni interes da sve zemlje učesnice Procesu postanu članovi EU, te da bi sljedeća decenija trebala biti usmjerena na taj cilj, što znači da bi do tada trebale riješiti svoje sporove i pronaći zajednički evropski način za rješavanje svojih izazova i zabluda. S tim u vezi, Kosovo je u decembru 2022. podnijelo zahtjev za punopravno članstvo u EU, osnovana je i Radna grupa za članstvo u NATO-u a 12. 5. 2022. Republika Kosovo podnijela je i zahtjev za članstvo u Vijeću Evrope. Govoreći o regionalnoj saradnji, Dalipi je istaknula izvrsnu saradnju s gotovo svim susjednim zemljama, dok se sa Srbijom radi na njenom unapređenju. Navela je da je postignut dogovor u Ohridu, te da su potpisana i tri sporazuma u okviru Berlinskog procesa, koji se odnose na slobodno kretanje s ličnim kartama; priznavanje obrazovnih kvalifikacija te priznavanje stručnih kvalifikacija ljekara, stomatologa i arhitekata. Potvrdila je da je Republika Kosovo u potpunosti uskladila sankcije EU protiv Rusije te ukinula vize za građane iz Ukrajine, dok je Vijeće ministara EU izglasalo liberalizaciju viznog režima, što je omogućilo građanima Republike Kosovo da putuju bez viza od 1. 1. 2024. Zaključila je da sve zemlje JIE trebaju prihvatiti evropske vrijednosti i uskladiti svoje politike s EU i NATO-om te da „ne možemo dopustiti da druge sile utiču na naše područje, ugroze nas ili nam promijene smjer i budućnost.“

Predsjedavajući odbora izabarani su za period u kojem predsjedavanje Parlamentarnom skupštinom SEECP-a preuzima Sjeverna Makedonija. Generalnim odborom za pravosuđe, unutrašnje poslove i sigurnosnu saradnju kao i Generalnim odborom za socijalni razvoj obrazovanje, istraživanje i nauku predsjedavat će Priština, a Odborom za ekonomiju, infrastrukturu i energiju Skoplje. Usvojen je i program rada Parlamentarne skupštine SEECP-a za period 2023 – 2024. godina.

Zasjedanje Parlamentarne skupštine Procesu saradnje u jugoistočnoj Evropi završeno je usvajanjem Završne deklaracije u kojoj je istaknuta puna predanost evropskim integracijama cijele regije SEECP-a i to postavljeno kao glavni cilj Parlamentarne skupštine SEECP-a tokom sljedeće decenije. Ovaj dokument podstiče sve učesnike SEECP-a koji su ujedno i članovi Evropske unije da nastave djelovati kao glavni promotori procesa proširenja za sve kandidate,

potencijalne kandidate i aspirante za članstvo u Evropskoj uniji u procesu njihovog pristupanja Evropskoj uniji. Završnom deklaracijom učesnici Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi osudili su agresiju Ruske Federacije na Ukrajinu u skladu s rezolucijom Generalne skupštine UN-a.

Na kraju, predsjednica Đurović predala je i formalno predsjedavanje PSSEECp-om Skoplju, poželivši im mnogo uspjeha u budućem radu.

Izveštaj izradila:

Sekretarka Delegacije

Jadranka Radović

Odobrio:

Predsjedavajući Delegacije

Ilija Cvitanović

Dostaviti:

- Kolegiju Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH
- Kolegiju Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH
- Kolegiju Sekretarijata Parlamentarne skupštine BiH
- Komisiji za vanjske poslove Predstavničkog doma
- Komisiji za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije Doma naroda
- Sektoru za odnose s javnošću
- a/a